

УДК 37.013.42:796.011

Гулько Тетяна Юрївна

старший викладач

Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»

ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ ЯК КОМПОНЕНТ ГУМАНІСТИЧНОЇ ПАРАДИГМИ ОСВІТИ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

У сучасному освітньому просторі дедалі очевидною стає необхідність переосмислення ролі освіти у сформуванні цілісної особистості, здатної до саморозвитку, відповідального ставлення до власного здоров'я і активної життєвої позиції. Саме тому гуманістична парадигма освіти, яка орієнтує освітній процес на розвиток суб'єкта, його ціннісних орієнтацій, соціальної й особистісної компетентності, стає фундаментом сучасної педагогіки. Барановська О. В. наголошує на потребі радикальної гуманізації освіти в контексті самовизначення особистості [1, с. 73].

Для майбутніх фахівців фізичної культури і спорту ця парадигма набуває особливого значення, адже підготовка здобувачів має враховувати не лише наукові, методичні й теоретичні аспекти професійної діяльності, але й розвиток їхньої здатності моделювати здоровий спосіб життя, забезпечувати оздоровчу та рухову активність різних груп населення [2, с. 21].

Здоров'язбереження як компонент гуманістичної парадигми освіти передбачає інтеграцію трьох взаємопов'язаних ланок:

- ціннісно-сислової (формування цінності здоров'я і фізичної активності);
- діяльнісно-організаційної (розвиток умінь і навичок оздоровчої і фізкультурно-оздоровчої діяльності);
- рефлексивно-оцінної (усвідомлення і корекція власної поведінки, формування здорового способу життя).

У підготовці фахівців фізичної культури і спорту ці ланки реалізуються через особистісно-орієнтовану, компетентнісну та діяльнісну моделі освіти, що враховують індивідуальні характеристики студентів, стимулюють їх до самовдосконалення й особистісного вибору, а також забезпечують міждисциплінарні зв'язки. Наприклад, фізична культура з психологією, медико-біологічними науками, педагогікою тощо. Практичні дослідження підтверджують ефективність таких підходів.

Так, Овчарук В.В. і Овчарук В.Г. на основі емпіричного експерименту демонструють, що система формування здоров'язбережувальної компетентності студентів технічних закладів вищої освіти засобами фізичного виховання дозволила значно підвищити рівні сформованості відповідної компетентності [3, с. 38-39].

Ключовими педагогічними умовами реалізації такого процесу є:

- створення ціннісно-орієнтованого освітнього середовища;
- інтеграція теоретичної й практичної складових;
- впровадження активних і здоров'язберігаючих технологій;
- стимулювання рефлексивної діяльності здобувачів.

Рибалко Л.М. зазначає, що «в межах гуманістичної педагогіки, провідної парадигми сучасної освіти, підготовка фахівців фізичної культури та спорту передбачає інтеграцію успішних проектів, спрямованих на формування здорового способу життя, у загальнодержавну модель. Дослідник вважає, що її запровадження в освітню систему сприятиме ефективному збереженню здоров'я молодого покоління [4, с. 120].

Здоров'язбереження виступає не лише педагогічним принципом, а системоутворювальним чинником гуманістичної освіти, що сприяє гармонійному поєднанню знань, умінь і цінностей у професійній діяльності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту. Реалізація гуманістичного підходу у процесі професійної підготовки забезпечує формування особистості, здатної ефективно виконувати професійні функції, активно впливати на розвиток здоров'я суспільства, сприяючи формуванню здорової нації та стійкого освітнього середовища.

Отже, формування в майбутніх фахівцях фізичної культури і спорту здатності вбачати у категорії здоров'язбереження ціннісну опцію, проектувати фізкультурно-оздоровчу діяльність з урахуванням гуманістичних засад освіти та впроваджувати її в професійну практику, є важливим кроком для підвищення якості освітнього процесу та суспільного здоров'я. Освіта, що впроваджує здоров'язбереження через гуманістичну парадигму, сприяє не лише професійному становленню, але й особистісному розвитку і соціальній відповідальності фахівця.

Список використаних джерел

1. Барановська О.В. Гуманістична парадигма фундаменталізації навчання у старшій школі. Сучасна школа. 2013. № 1. С. 73-79.
2. Гулько Т. Професійна підготовка майбутніх фахівців фізичної культури та спорту в умовах воєнного стану в Україні. Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи. 2023. Вип. 2(10). С. 20–27.
3. Овчарук В.В., Овчарук В.Г. Формування здоров'язберігаючої компетентності студентів технічних закладів вищої освіти засобами фізичного виховання : моногр. Вінниця: ВНТУ, 2021. 211 с.
4. Рибалко Л. Педагогічні умови формування здорового способу життя в студентській молоді. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка, 2017. Вип. 147. С. 118-121.